

هدف کلی: چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب

اهداف جزئی: رنسانس و زمینه های های تاریخی آن - رنسانس و هنر - رنسانس و اقتصاد - رنسانس و سیاست - رنسانس و مذهب - رابطه فلسفه روشنگری و فرهنگ جدید غرب - رابطه فلسفه روشنگری و فرهنگ جدید غرب - آثار فرهنگ جدید غرب در زندگی اجتماعی (علم و فناوری و صنعت - اقتصاد - حقوق بشر - سیاست).

مفاهیم اساسی: یونان و روم باستان - قرون وسطی - رنسانس - غرب جدید - فرهنگ اساطیری - فرهنگ قرون وسطی - فرهنگ دینی مسیحیت - خداوندگاران متکثر - آباء کلیسا - دنیاگرایی - جنگ های صلیبی - رنسانس و هنر - رنسانس و اقتصاد - پروتستانتیسم - آنا با پتیست ها - آمیش ها - تحریفات در مسیحیت - تثلیث - فلسفه روشنگری - تفاسیر پروتستانی از دین - علم و صنعت و فناوری - انقلاب صنعتی - اقتصاد قرون وسطی - فئودالیسم - اقتصاد صنعتی سرمایه داری - ارباب و رعیت - کارگر و سرمایه دار - حقوق بشر - حرکتهای اعتراض آمیز رنسانس - لیبرالیسم - اوماننیسم - انقلاب فرانسه

معانی لغات درس:

معنی	لغت	معنی	لغت	معنی	لغت
عبودیت	ربوبیت	تغییر دادن اصل کلام	تحریف	نگاه - نظر	منظر
آغاز	مبداء	*	تثلیث	*	اساطیری
روا - شایسته	جایز	دوره	مقطع	متعدد . زیاد	متکثر
ارزش های برتر	ارزش های متعالی	معبودیت - خدا بودن	الوهیت	پدران کلیسا	آباء کلیسا
آزادی	لیبرال	بی همتا بودن	ذات واحد	*	جنگهای صلیبی
الهام دهنده	الهام بخش	اشغال - تسلط	تسخیر	قدرت - توانایی	اقتدار
ده سال	دهه	مردمی نمودن	تسری	هجوم جویندگان طلا	تب طلا
مقایسه	قیاس	مملکت یا ولایت	ملک	روحانیون کلیسا	کشیشان
مشرکانه	غیر توحیدی	عالم غیب	ملکوت	رئیس و پیشوای مذهب کاتولیک	پاپ
تفسیرها	تفاسیر	تعجب و شگفت	شگرف	رو به رو - تضاد	تقابل
برخورد	مواجهه	ارمغان	رهاورد	موجه ساختن	توجیه
انسان متجدد	انسان مدرن	اقتصاد کشاورزی	فئودالیسم	*	کاتولیک
رسمی بودن	رسمیت	ارباب و رعیتی	برده داری	معترض و مخالف سرسخت	پروتستان

* اساطیر: آنچه خیلی و غیر واقعی بوده و جنبه ای صرفاً افسانه ای دارد.

* جنگهای صلیبی: به سلسه ای از جنگ های مذهبی گفته می شود که به دعوت پاپ توسط شاهان و نجبای اروپایی داوطلب برای بازپس گیری سرزمین های مقدس از دست مسلمانان بر افروخته شد. (منبع: ویکی پدیا)

* کاتولیک: مهم ترین فرقه موجود مسیحی، کاتولیک است که در لغت یونانی به معنای جامع است و کلیسای کاتولیک به این معنا شامل کلیه شعب دین مسیح می باشد، که در راس این کلیسا اسقف رم قرار دارد که با نام پاپ شناخته می شود.

* تثلیث: یکی از اعتقادات بنیادین بخش اعظمی از مسیحیت است که بر اساس آن خدای یگانه در سه شخص خدای پدر،

خدای پسر (که در عیسی مسیح تجسم پیدا کرد) و خدای روح القدس می باشند . این سه ، ذات یکسانی داشته ولی از هم متمایز می باشند .

..... صفحه ۴۶ **مقدمه :**

● فرهنگ را به ساختمان می توان تشبیه کرد همانطور که ساختمان دارای جزئیاتی است و در ساخت آن افرادی مثل مهندس - طراح - معمار - بنا - کارگران و..... نقش دارد فرهنگ نیز از ابتدا مراحل تاریخی را پشت سر گذاشته و افراد و گروهها و نهادها و سازمانهایی در شکل گیری آن دخالت داشته اند .

..... صفحه ۴۷ **رنسانس و زمینه های تاریخی آن :**

● فرهنگ معاصر غرب در گذشته **تاریخی** ریشه دارد .

● **دوره های تاریخی غرب :** ۱- دوره روم و یونان باستان ۲- دوره قرون وسطی ۳- دوره رنسانس ۴- دوره غرب جدید .

● **رنسانس :** به معنی تولد دوباره یا **تجدید حیات** است که مربوط به قرون ۱۴ تا ۱۶ میلادی است . دلیل نام گذاری آن : چون غرب به فرهنگ روم و یونان باستان بازگشت .

● **مقایسه فرهنگ روم و یونان و فرهنگ قرون وسطی :** فرهنگ روم و یونان **اساطیری** بود در حالیکه فرهنگ قرون وسطی **دینی مسیحیت** بود .

● **مقایسه نوع پرستش در فرهنگ روم و یونان باستان و فرهنگ قرون وسطی :** نوع پرستش در فرهنگ روم و یونان باستان **خداوندگاران متعدد** یا متکثر بود اما در قرون وسطی **خدای واحد** (توحید) را می پرستیدند .

● در طی قرون وسطی هر چند **آباء کلیسا** (پدران کلیسا) از مفاهیم و شعارهای دینی و توحیدی استفاده می کردند اما رویکرد آنها دنیوی یا **دنیاگرایی** بود و سکولاریسم را در عمل دنبال می کردند و خود را **خدا** می دانستند و دیگر انسان ها را **بندگان** خود می دانستند و به بهانه ای که دارای ایمان و وحی هستند **عقل** را از اعتبار انداختند .

● **جنگهای صلیبی** که بین مسیحیان اروپایی و مسلمانان رخ داد که در نهایت مسلمانان با **فتح قسطنطنیه** مسیحیان اروپایی را شکست دادند . این جریان موجب کاهش اقتدار کلیسا شد . با فرو ریختن اقتدار کلیسا در دوره رنسانس پادشاهان و قدرتهای محلی که **رقیبان دنیا طلب کلیسا** بودند فرصت بروز و ظهور پیدا کردند و برای حذف کلیسا به جای اینکه به نقد از عملکرد کلیسا بپردازند با رویکرد دنیوی خود به تدریج دخالت دین را در امور دنیوی انکار کردند .

..... صفحه ۴۸ **تأثیر رنسانس با رویکرد دنیوی به عالم بر هنر ، اقتصاد، سیاست و مذهب :**

● **رنسانس و هنر :** هنرمندان در دوره رنسانس با بازگشت به فرهنگ روم و یونان به ابعاد جسمانی و دنیوی انسانها اهمیت دادند

● **رنسانس و اقتصاد :** رشد تجارت - کشف قاره آمریکا - بالا رفتن تب طلا موجب شد که اقتصاد اروپا از کشاورزی فئودالی یا ارباب و رعیتی به اقتصادی صنعتی سرمایه داری تبدیل شود .

● **رنسانس و سیاست :** شاهزادگان اروپایی به رقابت با قدرت کلیسا پرداختند و از حرکتهای اعتراض آمیز مذهبی کشیشانی که مخالف با قدرت پاپ بودند حمایت کردند .

● **رنسانس و مذهب:** حرکت‌های اعتراض آمیز مذهبی که برای اصلاح دین به وجود آمده بودند **دو نوع** بود: **۱-** حرکت‌هایی که با رویکرد دنیوی پاپ موافق بودند اما رویکرد معنوی پاپ را قبول نداشتند. **۲-** حرکت‌هایی که با رویکرد معنوی پاپ موافق بودند اما با رویکرد دنیوی پاپ مخالف بودند. در نهایت حرکت نوع اول مورد حمایت شاهزادگان و قدرتهای محلی قرار گرفت و توانستند اروپای مسیحی را از پاپ بگیرند. اما حرکت نوع دوم مورد حمله کاتولیک‌ها و پروتستان‌ها قرار گرفتند و گسترش پیدا نکردند.

..... صفحه ۴۸ **بخوانیم و بدانیم**

● **آنا با پتیست‌ها** گروهی از پروتستان‌ها بودند که با جریان‌های دنیاگرایانه‌ای که از دوران رنسانس پدید آمده بود به مخالفت برخاستند و با تحولات بعدی جهان غرب همراهی نکردند. برخی از آنها به عنوان **آمیش‌ها** شناخته می‌شوند. که از قرن ۱۶ تا امروز شیوه‌ی زندگی خود را تغییر نداده‌اند. این گروه توسط **مسیحیان** کاتولیک و دیگر **پروتستان‌ها** مورد حمله قرار می‌دادند و امروزه گروه محدودی از آنها باقی مانده‌اند.

..... صفحه ۴۹ **تحقیق کنید**

مواجهه کلیسا با مسلمانان در طول جنگ‌های صلیبی و فتح قسطنطنیه، چگونه زمینه‌ای فروریختن اقتدار کلیسا را فراهم ساخت؟
جواب: در آن زمان کلیسایی که مملو از خرافات بود و علم را قبول نداشت در مقابل مسلمانانی قرار گرفت که علم و آزاد اندیشی جزو واجبات آنها بود همین اختلاف باعث ضعف عقیدتی مسیحیان گشت.

..... صفحه ۴۹ و ۵۰ **رابطه فلسفه روشنگری و فرهنگ جدید غرب:**

● روشنگری در معنای خاص نوعی معرفت‌شناسی است که با **سکولاریسم** و **اومانیزم** همراه است این منظومه فلسفه روشنگری را می‌سازد.

● فرهنگ اساطیری روم و یونان باستان نسبت به جهان نگاه توحیدی نداشت و **خداوندگاران** **متکثر** می‌پرستیدند در حالیکه فرهنگ **مسیحیت** به **خدا** و **توحید** اعتقاد داشت. مسیحیان در دوره رنسانس جهت مقابله با این فرهنگ فعالیت‌هایی انجام دادند و موفقیت‌هایی به دست آوردند اما مسیحیت دچار **تحریف** شد.

تعریفات در دین مسیحیت:

● **۱- در بعد نظر و اندیشه:** مسیحیت با اساطیر آمیخته شد و کلیسا **تثلیث** (پدر - پسر - روح القدس) را پذیرفت و در نتیجه مسیحیت از بعد **عقلانی توحیدی** خارج شد.

● **۲- بعد عمل و زندگی:** مسیحیان و آباء کلیسا در برخورد با امپراتوری روم و یونان به سمت **سکولاریسم** یا **دنیاگرایی** روی آوردند و برای رفتار دنیوی خود **توجیه الهی** داشتند.

● فرهنگ معاصر غرب در دوره رنسانس برای گسترش ابعاد دنیوی خود در صدد حذف دین در امور دنیوی شد بنابراین به فرهنگ روم و یونان که **غیر توحیدی** بود بازگشت.

● فرهنگ جدید غرب با **پیدایش فلسفه روشنگری** آغاز شد. **سکولاریسم** قبل از پیدایش فلسفه روشنگری از طریق **هنر**، **تفاسیر پروتستانی از دین** در زندگی و فرهنگ عمومی گسترش یافت. اما با پیدایش فلسفه روشنگری، سکولاریسم جزء لایه‌ها

های عمیق فرهنگ شد .

● دنیاگرایی در سطح هنجارها ، رفتارها و زندگی مردم زمینه گسترش فلسفه روشنگری را فراهم ساخت و فلسفه روشنگری سکولاریسم را از لایه های سطحی به لایه های عمیق تبدیل نمود .

● فرهنگ معاصر غرب بر علم و فناوری ، اقتصاد ، حقوق بشر و سیاست اثر گذاشت .

● ۱- تاثیر فرهنگ معاصر غرب بر علم و فناوری : علم جدید (علم تجربی) وظیفه شناخت حقیقت جهان و عبور از عالم ملک و ملکوت نداشت بلکه به صورت دانش ابزاری شد که انسان به کمک آن توانست بر طبیعت تسلط یابد . در این رابطه نیز به دستاوردهای شگرفی دست یافت و علم جدید از اهمیت بیشتری برخوردار شد . که رهاورد آن صنعت و فناوری بود .

● علم تجربی و صنعت موجب شد که انقلاب صنعتی در قرن ۱۸ م در انگلستان رخ دهد و به تدریج در دیگر کشورها نیز گسترش یابد .

● ۲- تاثیر فرهنگ معاصر غرب بر اقتصاد : اقتصاد قرون وسطی کشاورزی و روابط اجتماعی ارباب و رعیتی بود نظام ارباب و رعیتی که به نظام فئودالی یاد می شود مبتنی برده داری بود زیرا کشاورز وابسته به زمین ارباب بود و امکان جابجایی نداشت . با گسترش صنعت و رشد تجارت قشر جدیدی از سرمایه داران به وجود آمدند بدین ترتیب اقتصادی کشاورزی فئودالی به اقتصاد صنعتی سرمایه داری تبدیل شد . و روابط ارباب و رعیتی به روابط کارگری و سرمایه داری تبدیل شد .

● ۳- تاثیر فرهنگ معاصر غرب بر حقوق بشر : حقوق بشر در فرهنگ دینی مبتنی بر ربوبیت پروردگار و فطرت الهی انسان است . اما در قرون وسطی رفتارهای دنیوی توجیه الهی پیدا کرد . در حرکت های اعتراض آمیز رنسانس به جای بازگشت به حقیقت الهی انسان به رویگردانی از نگاه معنوی منجر شد بدین ترتیب حقوق طبیعی انسان به جای حقوق فطری الهی قرار گرفت .

● حقوق فطری الهی انسان ابعاد و نیازهای معنوی و دینی انسان را مورد توجه قرار می دهد و با دو ابزار عقل و وحی شناخته می شود اما حقوق طبیعی بشر ابعاد و نیازهای طبیعی و مادی بشر را مورد توجه قرار می دهد و ابزار شناخت آن تمایلات طبیعی و مادی انسان است .

● ۴- تاثیر فرهنگ معاصر غرب بر سیاست : متناسب با عقاید و باورهای بنیادین غرب (سکولاریسم - اومانیزم و روشنگری) نظام سیاسی کاملاً دنیوی و این جهانی شکل گرفت چنین نظامی نه به دنبال حاکمیت دادن ارزش های الهی بود و نه برای عملکرد و خطاهای دنیوی خود توجیه دینی داشت .

● لیبرالیسم اندیشه سیاسی جدیدی بود که بر اساس اصالت دادن به انسان دنیوی (اومانیزم) شکل گرفت و خواست و اراده انسان را مبدا قانون گذاری می داند .

● مفهوم لیبرالیسم یعنی جایز دانستن همه امور در قیاس با خواست و اراده انسان . این به معنای آزادی انسان از همه ارزش های متعالی که مستقل از خواست و اراده انسان است .

● نخستین انقلاب سیاسی لیبرال : انقلاب فرانسه که ریشه در دوران رنسانس - اندیشه های فلسفی روشنگری و تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی دارد . این انقلاب الهام بخش انقلاب هایی است که پس از چهار دهه سراسر اروپا را در بر گرفت

تحولات فرهنگی - اجتماعی غرب در زمینه های دینی ، فلسفی ، صنعتی ، سیاسی و ترتیب تاریخی آنها را بیان کنید .

جواب :

فلسفی : افلاطن و ارسطو - مدرن - پست مدرن

دینی : اساطیری - توحیدی - سکولار - پساکولار

صنعتی : ماشین های ساده - مکانیکی - الکتریکی - صنعتی سرمایه داری

سیاسی : امپراتوری - فئودالی - دولت ملت - جهانی شدن

Samadi